

Режим доступу : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2140>.

3. Сербенська О. А. Мова газети і мовотворчість журналіста в аспекті соціально-культурного розвитку суспільства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: 10.02.01 «Українська мова». – Львів, 1992. – 38 с.

4. Солганик Г. Я. Системный анализ газетной лексики и источники ее формирования: автореф. дис. на соискание научной степени д-ра филол. наук : спец. 10.01.10 «Журналистика» / Г. Я. Солганик. – Москва, 1976. – 58 с.

5. Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк. – Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2005. – 752 с.

УДК 811.161.2'42'367

З. Р. Тищенко

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Семантико-функціональні особливості повтору в поезії Тараса Мельничука

Тищенко З. Р. Семантико-функціональні особливості повтору в поезії Тараса Мельничука.

Стаття присвячена дослідженню повторів у поезіях Т. Мельничука. Визначено особливості функціонування повтору як одного з домінант стилю письменника. Проаналізовано специфіку вияву полісиндетону, анафори, епіфори, епананфори, анепіфори, хіазму, рефрену, повного, дериваційного і парадигматичного повторів та інших різновидів цієї фігури.

Ключові слова: поетична мова, текст, повтор, типи повтору, види повтору, синтаксичні засоби, стилістичні фігури, ідіостиль, народнописенна мова.

Тищенко З. Р. Семантико-функциональные особенности повтора в поэзии Тараса Мельничука.

Статья посвящена исследованию повторов в поэзиях Т. Мельничука. Определены особенности функционирования повтора как одного из доминант стиля писателя. Проанализировано специфику проявления полисиндетона, анафоры, эпифоры, эпанафоры, анепифоры, хиазма, рефрена, полного, деривационного и парадигматического повторов и других разновидностей этой фигуры.

Ключевые слова: поэтический язык, текст, повтор, типы повтора, виды повтора, синтаксические средства, стилистические фигуры, идиостиль, народнопесенный язык.

Tischenko Z. R. Semantic-functional features of repetition in the poetry of Taras Melnychuk.

The article is sanctified to research of T. Y. Melnychuk. The features of functioning of repetition are certain as one of dominants of style of writer. After analyzing the specific manifestation of polysyndeton, anaphora, epiphora, epanaphora, rapitori, chiasm, refrain, full, paradigmatic and derivational repetitions and other forms of repetition. It's discovered that repetetion is important, depicting and tekstotvornij mean. Repeat the operation represents tne folk-song origins of linguistic creativity of poet. Evidence of a high level of artistic language of the poet, specific of his poetics is a masterful combination of different types and repeats that serves as closer ties of components verse. Poetic features movomyshlennya most clearly manifested in stylistics-syntactic organization of individual morks of the author and the whole assembly.

Keywords: poetic language, text, types of repetition, syntactic facilities, stylistic figures, idiostyle, popular folk language.

Повторюваність – один із найбільш уживаних принципів структурної та семантичної організації літературного твору. Текстотвірна роль повтору яскраво виявляється в поезії, хоча бере початок із народнописенної мови. У поетичних творах велику роль відіграє не тільки значення слова, але і його сполучуваність з іншими мовними одиницями.

Дослідженням стилістичного значення повторів займалися як українські, так і зарубіжні лінгвісти (О. Потебня, В. Ващенко, І. Чередниченко, А. Коваль, С. Єрмоленко, А. Загнітко, І. Синиця, О. Ахманова, С. Нікітіна, І. Ковтунова, Ю. Лотман, А. Папіна тощо). Зокрема, О. Потебня стверджував: «Збільшення вживання в мовленні того ж слова дає нове значення, об'єктивне або суб'єктивне» [9:552].

Ю. Лотман наголошує на тому, що «повтори виступають змістовою тканиною великої складності, що накладається на загальнономовну тканину, створюючи особливу, властиву лише

віршам концентрацію думки» [5:68]. За спостереженням науковця, активне вживання повторів у художньому тексті має слугувати «збільшенню семантичної різноманітності» [5:164].

Повтор – фігура мови, що полягає у дво- або кількаразовому використанні в межах контексту в певній послідовності тотожних чи подібних (як у формальному, так і в семантичному аспектах) звуків, слів або їх частин, синтаксичних конструкцій, ужитих компактно або дистантно, для досягнення відповідного виражального чи виражально-зображального ефекту [12:496].

Дослідники завжди прагнуть систематизувати функціональне багатоманіття повторів, виділяючи їх певні типи й види. На наш погляд, найбільш чіткою є класифікація, розроблена А. Папіною, яка виділяє лексико-семантичні та граматичні повтори як складники глобальних категорій тексту [7:61–62]. У нашому дослідженні спираємося на зазначену класифікацію.

Л. Пришляк розглядає синтаксичний повтор як

конструкцію з повторенням елементів семантичної структури речення або цілого речення з тотожним, близьким чи відмінним лексико-семантичним наповненням зі збереженням або зміною позиції щодо інших елементів тексту [10:7].

Повтори виконують важливу текстотвірну функцію. Як зауважує І. Синиця, повтори «беруть участь у горизонтальній і вертикальній зв'язності, сприяючи внутрішній семантико-синтаксичній цілісності» [11:56].

Стилістико-синтаксична організація поезії є важливим репрезентантом ідіостилію Тараса Мельничука. Творчість поета-дисидента вивчали здебільшого в літературознавчому аспекті (С. Кут, І. Зелененька, О. Шаф). Деякі особливості поетичної мови автора досліджували мовознавці, зокрема функціонування епітетів і символів розглядає у своїх статтях Ю. Зуєнко, аналізує гуцульські діалектизми Л. Пена, характеризує особливості оказіональних іменників-дериватів К. Дюкар. Повтори становлять стильову рису художньої мови Т. Мельничука, але їх функціонування не було предметом лінгвістичного аналізу, що й зумовлює актуальність проведеного нами дослідження.

Мета статті – виявити семантико-стилістичні особливості використання повтору в поезіях Т. Мельничука. Поставленій меті підпорядковані такі завдання: визначити найбільш уживані типи повтору в зазначених текстах, проаналізувати їх семантику та функціональне навантаження як текстотвірних елементів.

Об'єктом дослідження стала збірка віршів поета «Я різним був», яка виразно репрезентує оригінальність поетичного всесвіту Т. Мельничука.

У віршах Т. Мельничука аналізованої збірки досить активно використовується анафора, що сприяє акцентуації комунікативно важливої інформації. У реченні: «*А десь люди справляють хрестини, / а десь діти, як вишні, ростуть*» [6:40] – повтор обставинного поширювача місця підкреслює глибину смутку ліричного героя, спричиненого відсутністю родинного тепла.

Анафоричний повтор абстрактного іменника *несміливість* у функції суб'єкта посилює філософські роздуми над сутністю буття, над життєвими цінностями людини: «*Несміливість нині – це зрадливість. Несміливість – добровільна смерть митця*» [6:43]. Т. Мельничук формує моральний образ митця в наведених реченнях чітко, як визначення.

Повтор дієслівних словоформ у поєднанні з особовим займенником, репрезентантом суб'єкта тексту, є засобом вираження інтенсивності дії, що відбиває стан людини-патріота: «*Я славлю серце, повне сонця вщерть. Я славлю братство проліска й заліза*» [6:47]; «*Я маю сонце красиве і молоде. Я маю сонце / тепле, як Батьківщина*» [6:53].

Одним із компонентів повтору в поетичних текстах Т. Мельничука є анафоричний повтор то головної, то підрядної частини складного речення, що передає напружений психологічний стан ліричного героя: «*Це, напевне, тому, Що я вмю / з медвяного сіна метати стоги. Це, напевне, тому, Що я виріс / під Косовом*» [6:42]; «*Якщо вмерти – то од спраги / творчості, Якщо вмерти – то від сонця / і за сонце*» [6:43]. Слід звернути увагу на використання в останньому реченні тире для підкреслення семантики головної частини, у якій розкривається причина дії підрядної.

Значно рідше Т. Мельничук послуговується епіфорою. Ця фігура використовується, зокрема, у творах, присвячених темі війни: «*Дядьку, чуши, скажи, як Європу / ти ніс до мети. Розбомблені села... Згорілі зозулі... В окопах – солдати і кров <...> Як ти / пробачив / за юність / розчавлену, / за матір розчавлену, / за землю розчавлену <...>?» [6:39]. Повтор пасивного дієприкметника слугує зображенню всеохопності явища. Епітет *розчавлена* до різних означуваних слів указує на їхню спільну ознаку і забезпечує зв'язність контексту.*

Використання епіфори спостерігається і в такій категорії стилістичного синтаксису, як період: «*Коли / обеліски мужів / квітчають / вдови, / і коли з безмовним фото розмовляють / вдови, / і коли самотньо сидять за чаєм / вдови, / і коли не можуть спати ночами / вдови, – / вони не стільки побиваються / за втраченим щастям, як у постійній тривозі, / невідчепній тривозі / прислухаються до гуркоту з даліни: / чи не гук бомбовоза?» [6:41].*

Наведена синтаксична конструкція має чітку чотиричленну будову. За структурно-смісловими відношеннями між компонентами це період, бо містить кільцевий повтор – симплоку, що створює рамку строфи. Ритмомелодіку поетичного тексту формують однорідні синтаксичні компоненти – частини складнопідрядного речення з послідовною підрядністю. Така синтаксична конструкція в поетичному творі сприяє вичерпній повноті вираження думки.

За характером структурної організації в поетичних текстах Т. Мельничука частотним є повтор-підхоплення (стик, епанафора) – це повтор кінцевого елемента одного висловлювання на початку другого: «*Навіщо я? Хіба не досить і без мене / на Землі? Але ж ці проліски! Ці проліски вологі фіолетові!*» [6:45].

Досить оригінальним постає подвійний повтор, коли дублюються синтаксичні структури, а в їхній середині – окремі елементи, тобто створюється ефект відлуння. Своєрідним увиразнювальним елементом такого виду повтору є стик у поєднанні з епіфорою: «*А чому замовкли косарі? Бо не всі у поле вийшли до зорі, / бо не всі живі... Не всі живі*» [6:37]. Рядки передають трагедію споконвічної

боротьби нашого народу за державність.

Важливою композиційною фігурою поезій Т. Мельничука є кільце, або анепіфора, що базується на повторенні слів, словосполучень чи речень на початку і в кінці строфи: «**Не жаліли кулі їхніх діток русих, / їхніх Ярославен не жаліли**» [6:37]; «**Дядьку Мефодію, ти не пануєш, / ти чабануєш, / а от на сопілці не граєш ти**» [6:38]; «**Навіщо я? / Хіба не досить і без мене / на Землі? Але ж ці проліски! <...> А ці гілки! <...> А нива ця! / А це велике свіже сонце <...> А я, дивак, спитав: / «Навіщо я?»**» [6:45]. Безумовно, що повтори, у тому числі й повтор-обрамлення, підпорядковані ритміко-інтонаційній організації поезії. В останньому прикладі хід філософських роздумів ліричного героя увиразнюється дериваційним повтором вказівного займенника *цей* в окличних реченнях.

У поетичних текстах Т. Мельничука експресією відзначаються художні образи, побудовані на фігурі хіазму. Дзеркальність хіазму сприяє передаванню глибини душевної порожнечі, холоду, безнадії ліричного суб'єкта, який, поневіряючись ворожою чужиною, змушений везти все це до батьківського краю: «**Я привіз Україну в Росію, / а тепер я Росію везу / в мій гуцульський малиновий / Яблунів**» [6:48]. Автор через частковий хіазм дає також позитивну оцінку народних героїв: «**Плаче Ксеня Дзвінка, Дзвінка Ксеня / плаче, / бо говорять зле про неї в горах**» [6:51].

У поезії Т. Мельничука подекуди спостерігаємо повторюваний тричі рефрен, який теж є типовою рисою народного епосу. Розпукою звучить у спонукальному реченні благання сестри, звернене до брата, – захистити хоч по смерті, поховавши в рідному краю: «**Візьми мене, мій братику, <...> / на золоту Вкраїну, / під рідне небо голубе <...> Візьми мене, мій братику, на Україну, / нехай мене земля чужинська не пече <...> Візьми мене, мій братику, в Карпати-гори / і більш ніколи не віддай / катам до рук!**» [6:56]. Рефрен є яскравим засобом екзистенції, адже в рядках відчутний увесь трагізм життя українського народу в роки Другої світової війни. Рефрен за структурою є означено-особовим реченням, для якого характерне звертання, що в цьому контексті поширене присвійним займенником *мій* для інтимізації поетичного викладу.

Увиразнює зміст строфи повтор-підхоплення, де модальність змінюється з розповідної на бажальну: «**Я різним був. Несмілим і хоробрим. Бунтарним і спокійним. Наче сон. Як смерч, жорстоким. Як дитина, добрим. Палким, як честь. Холодним, як патрон. Я різним був. І хочу бути різним**» [6:48]. Автор поєднує повтор-обрамлення і хіазм, створюючи безапелятивність висловлення.

У спонукальному реченні повтором дієслова-зв'язки оформляється пристрасний заклик до

збереження рис людяності: «**Не соромсь бути ніжними, / ласкавими, привітними з птицями, деревами / і квітами <...> / Будьмо – всі! – тепла і доброти / джерелами, Не вергаймо з -за дрібниць / громи. Будьмо ніжні з птицями, / деревами / і – з людьми**» [6:50].

Повторення наказового дієслова із заперечною часткою протиставляється омонімічному повтору в кінці строфи: «**Не цвітіте, акації, не цвітіте, / бо у мене у серці не літо, не літо <...> Не цвітіте, акації, не цвітіте. Я люблю її чесно, я люблю її ревно, <...> Не цвітіте, акації, не цвітіте — / все одно вам не дано побачити, <...> / як (навіть і сильні) мужчини плачуть. Не цвітіте акації... / Ні, світіте**» [6:52]. Таким чином автор підкреслює ствердження в останньому реченні.

Серед повторів спільнокореневих слів із найменшими змінами семантики, але з можливостями позиційних змін досить широко фігурує в поезіях Т. Мельничука повний повтор. Двочленний повтор допомагає зосередитися на слові, важливого в смислового та емоційного планах: «**Ласка, ласка... Не знати – звідки. Горе, горе... Не знати – де**» [6:40]. Повтор предиката *не знати* в поєднанні з повторами головних членів номінативного речення (*ласка, горе*) передає динаміку сприйняття душевних переживань самотньої жінки, яка пережила воєнне лихоліття. Антонімічним повтором прислівників місця *звідки – де* автор створює контрастну локалізацію, стимулюючи увагу читача, спонукаючи до певних міркувань.

Особливо виразною в точних повторах є позиція предиката. При цьому дистантний і контактний повтори дієслів супроводжуються структурною зміною предикативних частин: «**Тьотя Оля уже не цвістиме, / в п'ятдесят не цвітуть, не цвітуть...**» [6:40]. У наведеній загальнозаперечній конструкції із повторами підкреслено думку про швидкоплинність життя. Перша предикативна частина є двоскладною, а друга – односкладною з узагальною вальною семантикою.

У поетичному мовленні автора активно функціонує повтор граматичного центру: «**Я люблю її чесно, / я люблю її ревно, / хоч не смію любити**» [6:52]. Повтор головної частини складнопідрядного речення супроводжується зміною обставинних поширювачів способу дії, що дає змогу не тільки підкреслити предикативний центр, а й водночас зосередити увагу на змінюваних елементах (*чесно, ревно*). Таким чином автор передає глибину почуттів. Прислівники способу дії посилюють експресію освідчення, увиразнюють стан закоханості ліричного героя.

Повний повтор предикативного центру з підсилювальною часткою відтворює пульсування думки про сенс людського життя: «**А життя**

не окупиться, / а життя не окупиться / на базарі буденщини і суєти...» [6:46].

Емоційного забарвлення надає висловленню дублювання номінативних речень: «*В окопах – солдати і кров. Осколки і кулі, осколки і кулі...»* [6:38]. Однорідні підмети, з'єднані сполучниками сурядності, передають ефект нагнітання.

Широкого застосування в поезії Т. Мельничука набули парадигматичні повтори, які належать до повних, адже викликають найменші зміни в семантиці слова: «*Імператори — великодушні, / вони, прощаючи, вбивають, / вони, вбиваючи, прощають. Імператори люблять мужніх / як мужні / просять / від них пощади»* [6:47]. Ці рядки передають переживання складних моментів життя самого автора. У контексті простежуємо прийом гри слів *прощаючи, вбивають, / вони, вбиваючи, прощають*, що також побудована на повторі зі зміною граматичної функції дієслівних форм.

У дериваційних повторях відбувається своєрідне обігрування кожного спільнокореневого слова, що посилює смислове та емоційне значення контексту: «*Я привіз Україну в Росію, / а тепер я Росію везу / в мій гуцульський малиновий / Яблунів. А малиновий він, бо багато малини / тут родиться, / бо й горянки мої, / наче свіжий малиновий сік»* [6:48]. Поєднуючи дериваційний повтор з повним дистантним, автор акцентує увагу на вказаному атрибуті українського села, посилюючи таким чином передання любові ліричного героя до рідного Карпатського краю.

До типу повторів за лексико-семантичною різноманітністю, який спостерігаємо в поетичній мові Т. Мельничука, належить синонімічний повтор, що, завдяки зміні граматичної форми слова, допомагає уникнути звичайного повтору, збагачуючи сказане більш влучним, точним, вужчим значенням: «*Наша теплота незбіднена, / нездрібнена, Як озон, як хліб, як честь, / потрібна»* [6:50]. Автор передає думку про духовну красу людини, посилюючи її порівняннями, що починаються повторюваним сполучником і створюють ефект нанизування.

Для поетичного ідіостилу Т. Мельничука характерним є полісиндетон, особливо активно повторюються сполучники сурядності, що вказує на слідування народнопоетичній традиції: «*Тьотя Оля встає до світу, <...> вмити руки святою росою, / і звільнить від жука картоплі, / і попестити білу квасолю, / і щось тепле сказати землі»* [6:40]; «*Хлопці прагнуть стати Прометейми / і планеті грішній дати світло, / їхніх почуттів тремкі антени / ловлять і трагічність, / і величність світу»* [6:43].

Т. Мельничук звертається до повторів сполучників підрядності і часток, що сприяє уповільненню розповіді, підкреслює хід роздумів автора, посилює наспівність мовлення: «*Мене сонце несе, / мене вишні несуть / на руках / білосніжних, /*

бо я схожий на радість, / бо я схожий на сум, / бо я вічно шукаю ніжності» [6:42]. Автор використовує синтаксичний паралелізм, нагнітаючи однорідні підрядні частини, що розкривають причину і водночас створюють антитетичний образ ліричного суб'єкта. Розпачем і сумнівами пройняті філософські рядки про призначення людини в цьому незатишному світі: «*А може, дорога моя / не визначена? А може, шукаю дарма?»* [6:36]. В останньому прикладі частка поєднується зі вставним словом, що поглиблює почуття непевності.

Емоційно-експресивним звучанням наділені повтори питальних слів у відповідному типі речень, наприклад: «*<...> То траву з росою косарі / косять на Україні. А чому роса червона на траві? А чому замовкли косарі?»* [6:37]. Вияв толерантності передано простими питальними реченнями, підсленими дієслівною градацією в поєднанні із заперечною часткою *не*: «*Як не оглух? / не осліп? / не здичавів? Як ти Німеччину зберіг? / не переорав? Як ти / пробачив / за юність / розчавлену?..»* [6:38]; «*О Боже мій, як лото вогнище гогоче! / Чому воно таке? / Чого воно від мене хоче?»* [6:54].

Найвищим виявом майстерності є синтез різних видів повтору, які органічно вплітаються в канву поетичного тексту. Яскравим зразком ідіостилу митця є використання анафори та протиставлення: «*Здаля здається море синім, / а зблизька й чорним може бути. Здаля усе, либонь, красиве... Поринь-но краще в глибину ти»* [6:46]. Прислівники на позначення просторової ознаки утворюють опозиційну пару *здаля – зблизька*, що підтримується контекстуальними антонімами (*синім – чорним*), які надають експресії.

Виділенню ідейного центру поезії сприяє поєднання епанафори з дистантним повтором ключового слова *мати*: «*Мати топче самотньо росу. Топче росу і студену, і синю, / а я їду додому, / я Росію з Сибіру везу / й мати стріне: «Добре, що ти не забув, / де живу я, сину, / й добре, що ми живемо...»* / *І витре / на сивім обличчі / сиву сльозу»* [6:48]. Посилюють експресію вислову парадигматичні повтори дієслова і прикметника *сивий*.

Тісно співіснують, указуючи на емоційний центр твору, повтори антонімічних дериватів та предиката зі зміною часу: «*Я зумів полюбити, а не зміг розлюбити. І не міг, і не можу, і не зможу напевне»* [6:52]. Таким чином, письменник створює градацію, підкреслюючи висловлене, надаючи йому висновкового характеру.

Отже, дослідження повтору як активно використовуваного стилістико-синтаксичного прийому поетичного мовлення Т. Мельничука виявило важливу роль повторів як виражальних, зображувальних і текстотвірних засобів.

Функціонування повтору репрезентує народнописенні витоки мовотворчості поета. Беззаперечним свідченням високого рівня художньої мови Т. Мельничука, специфіки його поезики є майстерне поєднання різних типів і видів повтору, що слугує тіснішому зв'язку компонентів

вірша. Особливості поетичного мовомислення найяскравіше виявляються в стилістико-синтаксичній організації як окремих творів автора, так і цілих збірок, що є перспективним для подальшого дослідження.

Література

1. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: словник-довідник / В. В. Жайворонок – К. : Довіра, 2006. – 705 с.
2. Загнітко А. П. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект : [наук.-навч. посібн.] / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2009. – 138 с.
3. Зуєнко Ю. І. Архетипні символи в поезії Т. Мельничука / Ю. І. Зуєнко // Вісник Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2004. – № 607. – С. 214–218.
4. Лотман Ю. М. Структура художественного текста / Ю. М. Лотман. – М. : Искусство, 1970. – 345 с.
5. Мельничук Т. Твори : в 3 т. / Т. Ю. Мельничук. – Коломия : Вік, 2003. – Т. 1. – 254 с.
6. Папина А. Ф. Текст: его единицы и глобальные категории : [учебник для студ.-журналистов и филологов] / А. Ф. Папина. – М. : Едиториал УРСС, 2002. – 367 с.
7. Пена Л. І. Діалектна лексика у поезії Тараса Мельничука / Л. І. Пена // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Сер. 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 6. – С. 38–43.
8. Потєбня А. А. Из записок по русской грамматике : в 4 т. Т. 3 : Об изменении значения и заменах существительного / А. А. Потєбня – М. : Просвещение, 1968. – 550 с.
9. Пришляк Л. Б. Повтор як засіб експресивного синтаксису поетичного мовлення 60-х років ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / Л. Б. Пришляк ; Донецький нац. ун-т. – Донецьк, 2002. – 21 с.
10. Синиця І. Лексичний повтор як засіб реалізації семантичної зв'язності тексту / І. Синиця // Мовознавство. – 1994. – № 6. – С. 56–60.
11. Українська мова : енциклопедія. – К. : Укр. енциклопедія, 2000. – 75 с.

УДК 811.161.2'38-11

О. С. Черемська

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Нариси зі стилістики Бориса Ткаченка

в контексті харківських лінгвістичних студій 20 – початку 30 рр. ХХ ст.

Черемська О. С. Нариси зі стилістики Бориса Ткаченка в контексті харківських лінгвістичних студій 20 – початку 30 рр. ХХ ст. Стаття містить огляд доробку Харківської лінгвістичної школи 20 – початку 30 рр. ХХ ст. у галузі культури мови та аналіз лінгвостилістичної концепції Б. Ткаченка, обґрунтованої в праці «Нарис української стилістики». Схарактеризовано основні ідеї науковця щодо сутності й природи взаємозв'язків літературної мови з мовою індивідуальною та народно-розмовною. Зосереджено увагу на засадничих поняттях стилістики в трактуванні Б. Ткаченка.
Ключові слова: Харківська лінгвістична школа, стилістика української мови, культура мови, функціональні стилі, групові стилі, індивідуальна мова, літературна мова, нормативність.

Черемская О. С. Очерки по стилистике Бориса Ткаченко в контексте харьковских лингвистических исследований 20 – начале 30 гг. XX в. Статья содержит обзор работ Харьковской лингвистической школы 20 – начале 30 гг. XX в. в области культуры речи и анализ лингвостилистической концепции Б. Ткаченко, обоснованной в работе «Очерк украинской стилистики». Охарактеризованы основные идеи ученого относительно сущности и природы взаимосвязей литературного языка с языком индивидуальным и народно-разговорным. Сосредоточено внимание на основных понятиях стилистики в трактовке Б. Ткаченко.
Ключевые слова: Харьковская лингвистическая школа, стилистика украинского языка, культура речи, функциональные стили, групповые стили, индивидуальная речь, литературный язык, нормативность.